

Sygn. akt VII Pz 5/22

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lipca 2022 roku

Sąd Rejonowy Katowice – Zachód w Katowicach VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący Sędzia Magdalena Niemiec

na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 lipca 2022 roku w K.

w sprawie z wniosku Ł. S. (S.)

przeciwko: M. T. i D. Ż. (Ż.)

o nadania klauzuli natychmiastowej wykonalności przeciwko wspólnikom spółki partnerskiej

w przedmiocie rozpoznania zażalenia D. Ż. na postanowienie Sądu z dnia 11 maja 2022 roku wydanego w sprawie o sygn. VII Po-Uo 20/22

postanawia:

1) oddalić wniosek uczestnika D. Ż. o wstrzymanie wykonania postanowienia z dnia 11 maja 2022 roku o sygn. VII Po-Uo 20/22,

2) na podstawie art. 390 k.p.c. przy zastosowaniu art. 397 § 3 k.p.c. przedstawić Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia następujące zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości:

a) Czy sąd w składzie 1-osobowym wynikającym z epizodycznych regulacji art. 15zsz¹ ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2021, poz. 1090) jest „sądem ustanowionym ustawą” w rozumieniu art. 6 ust 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka?

b) W wypadku udzielenia odpowiedzi negatywnej na pytanie 2a) , tj. uznania, że Sąd w składzie 1-osobowym nie jest „Sądem ustanowionym ustawą” w rozumieniu art. 6 ust 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka czy zasadnym jest pomijanie w/w regulacji na podstawie art. 91 ust 2 Konstancji Rzeczypospolitej Polskiej i ukształtowanie składu Sądu w postępowaniu zażaleniowym na podstawie przepisów kodeksu postępowaniu cywilnego, a zatem w niniejszej sprawie w oparciu o art. 767⁴ § 1¹ k.p.c (skład 3-osobowy) ?

Sędzia Magdalena Niemiec

UZASADNIENIE

W punkcie 1 wyroku zaocznego z dnia 24 czerwca 2021 roku w sprawie o sygn. VII P 113/21 upr Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach zasądził od pozwanej T. i (...) Kancelarii Radców Prawnych spółki partnerskiej w K. na rzecz powoda Ł. S. kwotę 1891,00 złotych netto z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 sierpnia 2020 roku do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za pracę. Wyrokowi zaocznemu w punkcie 4 nadano rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie punktu 1. W punkcie 2 wyroku zaocznego zasądzono koszty zastępstwa procesowego w wysokości 675,00 złotych od pozwanej spółki na rzecz powoda. Od wyroku zaocznego nie złożono sprzeciwu. Wyrok ten uprawomocnił się 29 lipca 2021 roku. W dniu 23 lipca 2021 roku Sąd działając na wniosek pełnomocnika powoda nadał wyrokowi zaocznemu w zakresie punktu 1 klauzulę wykonalności przyznając koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu klauzulowym 120 złotych. Tytuł wykonawczy doręczono pełnomocnikowi powoda w dniu 30 lipca

2021 roku. Nie zwracano się o nadanie klauzuli wykonalności punktowi 2 wyroku zaocznego. Powód na podstawie wskazanego tytułu wykonawczego wszczął egzekucję przeciwko pozwanej spółce, która okazała się bezskuteczna.

W dniu 1 lutego 2022 roku Ł. S. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika złożył wniosek o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi zaocznemu w zakresie punktu 1 i 2 przeciwko współnikom dłużnika, a to M. T. i D. Ż., żądając zasądzenia od uczestników postępowania kosztów postępowania klauzulowego. W ślad za wnioskiem przesłano odpis postanowienia komornika działającego przy Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód w Katowicach L. F. z dnia 1 lutego 2022 roku o umorzeniu postępowania egzekucyjnego przeciwko T. i (...) Kancelarii Radców Prawnych spółce partnerskiej w K. wydanego w związku z bezskutecznością egzekucji. W dniu 28 lutego 2022 roku wpłynęło do Sądu pismo uczestnika postępowania D. Ż., który złożył odpowiedź na wniosek, żądając jego oddalenia.

Postanowieniem z dnia 11 maja 2022 roku wydanym pod sygn. VII Po –Uo 20/22 Sąd Rejonowy Katowice Zachód w Katowicach nadał na rzecz wnioskodawcy Ł. S. klauzulę wykonalności wyrokowi zaocznemu z dnia 24 czerwca 2021 roku wydanemu przez Sąd Rejonowy Katowice –Zachód w Katowicach w sprawie o sygn. VII P 113/21 upr w zakresie punktu 1 i 2 przeciwko M. T. i D. Ż. (Ż.) jako (...) spółki (...) Radców Prawnych spółki partnerskiej w K., zasądając solidarnie od uczestników postępowania na rzecz wnioskodawcy 120,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2 postanowienia). W punkcie 3 postanowienia nakazano pobrać od uczestników postępowania na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Katowice –Zachód w Katowicach kwotę 50,00 złotych tytułem opłaty od wniosku, od uiszczenia której wnioskodawca był zwolniony z mocy ustawy.

Postanowienie wraz z uzasadnieniem sporządzonym z urzędu w oparciu o art. 766¹ § 1 k.p.c. zostało doręczone wyłącznie pełnomocnikowi wnioskodawcy (wierzyciela) na podstawie art. 794² § 1 k.p.c.

W dniu 16 maja 2022 roku uczestnik postępowania (dłużnik) D. Ż. złożył wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia z dnia 11 maja 2022 roku. D. Ż. odpis postanowienia z uzasadnieniem został doręczony w dniu 24 maja 2022 roku. Następnego dnia wpłynęło zażalenie D. Ż. na postanowienie Sądu z dnia 11 maja 2022 roku wydanego pod sygn. VII Po-Uo 20/22. Zażalenie dotyczyło wszystkich punktów postanowienia. W zażaleniu skarżący domaga się oddalenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu w postaci prawomocnego wyroku zaocznego wydanego przeciwko T. i (...) Kancelarii Radców Prawnych spółce partnerskiej w K., w stosunku do jego osoby, względnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I Instancji. We wniosku złożono wniosek o wstrzymanie wykonania zaskarżonego postanowienia w trybie art. 396 k.p.c. do czasu rozpoznania zażalenia. Od zażalenia uiszczono opłatę w wysokości 30 złotych, której wysokość uznano za prawidłową w oparciu o art. 35 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zgodnie z art. 795 § 1 k.p.c. na postanowienia Sądu co do nadania klauzuli wykonalności przysługuje zażalenie. 7 listopada 2019 roku weszła w życie ustawa o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z 4 lipca 2019 roku, w której dokonano zmiany art. 767⁴ k.p.c. poprzez dodanie §1¹, w którym wskazano, że zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie w składzie trzech sędziów. Jeden z Sądów Okręgowych powziął wątpliwość czy art. 767⁴ k.p.c. znajduje zastosowanie w postępowaniu klauzulowym. Wątpliwość tę rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 sierpnia 2021 roku w sprawie o sygn. III CZP 58/20 wskazując, że zażalenie na postanowienie Sądu pierwszej instancji w przedmiocie nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności rozpoznaje inny skład tego Sądu.

Zgodnie z art. 15zszs⁽¹⁾ ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19 , innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej w skrócie ustawa dot. COVID-19) w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID -19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego. Regulacja ta weszła w życie w dniu 3 lipca 2021 roku.

Sąd zadający pytanie ma wątpliwość czy na podstawie wskazanej wyżej regulacji dopuszczalnym jest ukształtowanie składu Sądu? Rozstrzygnięcie wątpliwości Sądu ma istotne znaczenie dla sprawy, albowiem w przypadku rozpoznania sprawy w niewłaściwym składzie postępowanie będzie dotknięte nieważnością (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Ustawą z dnia 2 października 1992 roku wyrażono zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku w brzmieniu po zmianach dokonanych Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz po uzupełnieniu Protokołem nr 2. Ta umowa międzynarodowa obecnie nazywana „Europejską Konwencją Praw Człowieka” (w sentencji postanowienia i w dalszej części uzasadnienia Sąd kierujący pytanie posługuje się tą nazwą) została ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską w dniu 19 stycznia 1993 roku. Deklarację o uznaniu jurysdykcji Europejskiego Trybunału Prawa Człowieka złożono w dniu 1 maja 1993 roku.

Po myśli art. 9 Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego. Zgodnie z art. 91 ust 1 Konstytucji RP ratyfikowana umowa międzynarodowa po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. W ust 2 tego art. Konstytucji wskazano, że umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

Zgodnie z art. 6 ust 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny Sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym (...).

Polski ustawodawca nie wprowadza definicji ustawy. Ustawa z całą pewnością jest źródłem obowiązującego prawa w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 87 ust 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 10 ust 1 Konstytucji RP ustroj Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej. Zgodnie z ust 2 władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, a władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały. Oczywistym jest zatem w świetle powyższych przepisów, że członkowie Rady Ministrów nie mogą mieć żadnego wpływu na kształt ustawy.

Naczelną zasadą ustrojową Rzeczypospolitej Polskiej jest zasada demokratycznego państwa prawnego wynikająca z art. 2 Konstytucji RP. Zgodnie z tą zasadą wszystkie organy władzy istnieją i działają na podstawie prawa oraz w granicach przez prawo określonych. Władza wykonawcza nie może ingerować w kompetencje władzy ustawodawczej. A władza ustawodawcza nie może kształtować przepisów prawa w taki sposób, aby były one niejasne, niejednoznaczne, nieracjonalne i sprzeczne z innymi przepisami ustaw. Wreszcie władza ustawodawcza powinna dbać o to by przepisy prawa były zgodne z Konstytucją RP. Ustawa musi być ogłoszona i publikowana w stosownej formie i czasie. Lecz czy samo ogłoszenie przepisów prawa w stosownej formie i czasie powinno prowadzić do uznania danej regulacji za „ustawę” w rozumieniu art. 6 ust 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, jeżeli przy tworzeniu prawa naruszono zasadę jednoznaczności przepisów prawa?

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 1968 roku o sygn. III CZP119/68 nieważność postępowania zachodzi w każdym wypadku, gdy skład Sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa. W uzasadnieniu tej uchwały czytamy, że nie ma składu lepszego czy gorszego jest tylko skład zgodny lub sprzeczny z przepisami ustawy. Znaczenie prawidłowej obsady Sądu nie jest zatem tylko kwestią teoretyczną. Z niewłaściwą obsadą Sądu będziemy mieli do czynienia wtedy, gdy Sąd będzie orzekał w składzie nieznanym ustawie albo w składzie nieprzewidzianym dla danej kategorii spraw – węższym lub szerszym od wymaganego. Kodeks postępowania cywilnego różnicuje składy sądu. Zasadą jest, że Sądy odwoławcze rozpoznają sprawy w składzie 3- osobowym (por. art. 367 § 3 k.p.c, art. 397 § 1 k.p.c.). Jak już wyżej wskazywano zgodnie z art. 767⁴ § 1¹ k.p.c. zażalenie na postanowienie dot. nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności również powinno być rozpoznane w składzie 3-osobowym.

Zasada kolegialności składu w sądzie odwoławczym została zmodyfikowana na podstawie cytowanego wyżej art. 15 zss⁽¹⁾ust 4 ustawy dot. COVID-19. Przyjmuje się, że wskazana regulacja ma charakter epizodyczny. Konstytucja ani żadna ustawa nie wprowadza definicji ustawy ani też nie rozróżnia kategorii ustaw. „Przepisy epizodyczne” to pojęcie wprowadzone do polskiego porządku prawnego rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 listopada 2015 roku (Dz.U. 2015, poz. 1812) zmieniającym rozporządzenie w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” z dnia 20 czerwca 2002 roku (Dz.U. nr 100 poz. 908). Zgodnie z § 29a Zasad Techniki Prawodawczej okres obowiązywania przepisów epizodycznych musi być wyraźnie określony. Po myśli § 29b w przepisach epizodycznych początku i końca obowiązywania regulacji nie uzależnia się od wystąpienia zdarzenia przyszłego, chyba że jest to konieczne ze względu na zakres regulacji ustawy albo jej poszczególnych przepisów, a termin wystąpienia zdarzenia przyszłego można ustalić w sposób niebudzący wątpliwości i zostanie on urzędowo podany do wiadomości publicznej. W ocenie Sądu kierującego pytanie prawne do Sądu Najwyższego art. 15 zss⁽¹⁾ust 1 pkt 4 ustawy dot. COVID-19 z całą pewnością nie spełnia wymogów rozporządzenia, gdyż „z góry” nie wiadomo jak długo mają obowiązywać przepisy epizodyczne regulujące odmienny skład Sądu. Przepis ma mieć zastosowanie w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID -19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich. Terminu wystąpienia zdarzenia przyszłego (upływu 1 roku od zakończenia stanu epidemii albo zagrożenia epidemicznego) nie można ustalić w sposób niebudzący wątpliwości. Zgodnie z art. 2 pkt 22 i 23 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych (tekst jednolity Dz.U. z 2020, poz. 1845) stan epidemii oznacza sytuację prawną wprowadzoną na danym obszarze w związku z wystąpieniem epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych dla zminimalizowania skutków epidemii, zaś stan zagrożenia epidemicznego oznacza sytuację prawną wprowadzoną na danym obszarze w związku z ryzykiem wystąpienia epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań zapobiegawczych. W chwili wejścia w życie art. 15 zss⁽¹⁾ust 1 pkt 4 ustawy dot. COVID-19 obowiązywało rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 roku w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U 2020, poz. 491). Aktualnie od 16 maja 2022 roku na mocy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 12 maja 2022 roku (Dz.U 2022, poz. 1028) obowiązuje stan zagrożenia epidemicznego. Nie wiadomo czy i kiedy ten stan zostanie odwołany. Można sobie też wyobrazić sytuację, że stan epidemii zostanie ponownie wprowadzony. Dlatego też nie wiadomo jak długo kwestionowany przepis będzie obowiązywać, a tym samym przy tworzeniu ustawy złamano zasadę wynikającą z Zasad Techniki Prawodawczej, że przepis epizodyczny ma obowiązywać przez wyraźnie określony (możliwy do ustalenia) czas.

Zgodnie z art. 47b ust 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych zmiana składu Sądu może nastąpić tylko w przypadku niemożności rozpoznania sprawy w dotychczasowym składzie albo długotrwałej przeszkody w rozpoznaniu sprawy w dotychczasowym składzie. Wprowadzając zapisy art. 15 zss⁽¹⁾ust 1 pkt 4 ustawy dot. COVID-19 nie przewidziano żadnych przepisów intertemporalnych. Regulacja ta zaczęła obowiązywać od razu „w locie”, co doprowadziło do sytuacji, że sprawy co do których wyznaczono skład 3-osobowy miały zostać rozpoznane w składzie 1 osobowym przez sędziego – referenta (art. 6 ust 2 ustawy z dnia 28 maja 2021 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Nie przewiduje się też żadnych przepisów intertemporalnych, które miałyby znaleźć zastosowanie w wypadku zakończenia obowiązywania z mocy prawa tych przepisów, tj. po upływie 1 roku od zakończenia stanu epidemii albo zagrożenia epidemicznego. Oznacza to, że sprawy rozpoznawane w składzie 1-osobowym będą miały zostać rozpoznane w składzie 3-osobowym. Nie wiadomo czy w takim wypadku czynności podejmowane jednoosobowo będzie należało powtórzyć? Taki kształt przepisów ogłoszonych w Dzienniku Ustaw jako „ustawa” ewidentnie łamie standard jednoznaczności regulacji prawnej. Nadto w porządku prawnym funkcjonują zapisy sprzeczne ze sobą, których obowiązywania nie da się pogodzić (art. 15 zss⁽¹⁾ust 1 pkt 4 ustawy dot. COVID-19 przy zast. art. 6 ust 2 tej samej ustawy w porównaniu z art. 47b ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych – ciągłość składu). Sąd pytający nie ma wątpliwości, że przy redakcji przepisów art. 15 zss⁽¹⁾ust 1 pkt 4 ustawy dot. COVID-19 naruszono zasady poprawnej legislacji w rozumieniu art. 2 Konstytucji RP.

Po myśli art. 46 ust 2 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych jeżeli zagrożenie epidemiczne lub epidemia występuje na obszarze więcej niż jednego województwa, stan zagrożenia epidemicznego

lub stan epidemii ogłasza i odwołuje, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, na wniosek Głównego Inspektora Sanitarnego. Tym samym należy stwierdzić, że okres obowiązywania rozwiązań przyjętych w art. 15 zss¹ ust 1 pkt 4 ustawy dot. COVID-19 zależy od decyzji władzy wykonawczej, gdyż to ostatecznie minister decyduje kiedy odwołać stan epidemii/ stan zagrożenia epidemicznego. Żaden przepis rangi ustawowej nie daje kompetencji władzy wykonawczej do samodzielnego decydowania jak długo ma obowiązywać ustawa. Tym samym przyjęte rozwiązanie w zakresie wskazania okresu obowiązywania regulacji prawnej jest oczywiście sprzeczne z polskim porządkiem prawnym, w tym także z zasadą trójpodziału władzy wyrażoną w art. 10 Konstytucji RP. Tylko bowiem władza ustawodawcza ma kompetencje do określenia czasookresu obowiązywania ustawy. Przyjęte rozwiązanie skutkuje tym, że de facto organ władzy wykonawczej „zadecyduje” jak długo wyłączone zostaną powszechnie obowiązujące przepisy kodeksu postępowania cywilnego w zakresie składów sądów rozstrzygających sprawy. De facto sposób ukształtowania składu sądu zostaje narzucony przez władzę wykonawczą. Takie rozwiązania prawne z całą pewnością również naruszają zasadę demokratycznego państwa prawnego. Czy Sąd w składzie ukształtowanym przez władzę wykonawczą jest sądem właściwym, niezależnym, bezstronnym i niezawisłym w rozumieniu art. 45 ust 1 Konstytucji RP?

Nie ma żadnej wątpliwości, że regulacja art. 15 zss¹ ust 1 pkt 4 ustawy dot. COVID-19 została wprowadzona do polskiego porządku prawnego jako ustawa, gdyż uchwalona przez Sejm i Senat, podpisana przez Prezydenta RP, opublikowana w Dzienniku Ustaw. Tym nie mniej czy w sytuacji gdy przepis ustawy regulujący skład sądu został wprowadzony z rażącym naruszeniem przepisów art. 2, 10 i 45 Konstytucji RP taka regulacja prawna w dalszym ciągu może być uznana za „ustawę” w rozumieniu art. 6 ust 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka?

W przypadku udzielanie odpowiedzi negatywnej, tj. uznania, że zapisy art. 15 zss¹ ust 1 pkt 4 ustawy dot. COVID-19 nie stanowią „ustawy” w rozumieniu art. 6 ust 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka to czy danie w oparciu o zapisy art. 91 ust 1 i 2 Konstytucji RP pierwszeństwa Europejskiej Konwencji Praw Człowieka przed przepisami art. 15 zss¹ ust 1 pkt 4 ustawy dot. COVID-19 należy interpretować w ten sposób, że skład Sądu powinien być ukształtowany na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, a zatem w niniejszej sprawie w oparciu 767⁴ § 1¹ k.p.c.?

Działając na podstawie art. 390 k.p.c. przy zastosowaniu art. 397 § 3 k.p.c. Sąd odwoławczy wnosi o rozstrzygnięcie tego zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości przez Sąd Najwyższy.

Sędzia Magdalena Niemiec